

Viksjö Gård

I parken till Jakobsbergs gård står två runstenar. På den ena, kan vi på lite valhänt ristade runor läsa om Knut i Vikhusum, som lät resa stenen och bygga en bro till minne av sin fader och sin moder och sina bröder och sin syster. Runstenen är från 1000-talet och Vikhusum är det fornnordiska namnet på Viksjö.

Lite ironiskt är det allt att denna runsten alltsedan 1920 står vid Jakobsbergs gård, nära Viksjöleden. Fortsätter man Viksjöleden västerut så hamnar man efter någon kilometer vid just Viksjö gård. Den bro som Knut lät bygga gick förmodligen någonstans över nuvarande Bällstaån, som ju rinner utmed Mälarvägen och än idag skiljer Viksjö från Jakobsberg.

Det är dock inte bara runstenen som berättar om Viksjös förhistoriska anor. Innan exploateringen av gårdens ägor startade grävdes flera vikingatida gravar ut (vikingatiden inföll ca 800 - 1050 e Kr). På 1500-talet vet vi att det fanns två gårdar i Viksjö. Båda var så kallade frälsehemman, vilket innebar att de ägdes av adliga personer som arrenderade ut gårdarna. På 1640-talet

gjordes Viksjö Gård till säteri, vilket innebar en del skattelättnader mot att gården bebyggdes *ståndsmässigt* och att det där skulle bedrivas jordbruk. Först i början på 1700-talet omtalas dock en ny huvudbyggnad på Viksjö.

Under större delen av 1700-talet ägdes Viksjö av Arvid Hägerflycht och dennes efterlevande. Under 1800-talets första hälft hade gården en rad ägare, men 1854 köper stadsmäklaren Theodor Wennerholm gården. Fyra år senare flyttar han ut till Viksjö och engagerar sig inte bara i gården och dess skötsel, utan också i kyrkorådet och sockenstämman. Efter hans död 1870 arrenderas gården av J G Törnblom, som sedermera både köper Viksjö och gifter sig med Wennerholms dotter Hanna.

Mönstergård

Viksjö kom att bli en mönstergård på många sätt. Under 1880-talet uppfördes en ny ladugård med cementgolv, högt i tak, många fönster och sist men inte minst *rinnande vatten! Dessutom byggdes en såg och en mängd nya

jordbruksredskap köptes in. Nymodigheterna var så märkvärdiga att Järfällaborna vallfärdade till Viksjö för att titta på dem, berättar kusksonen John Wiman i sin bok *Några Wiksjöminnen*. *Men när det var fråga om jordbruket och dess skötsel, samt goda skördar och fina kor, då var Patron Törnblom god etta, och hade de andra långt bakom sig** skriver Wiman. Liksom sin svärfar engagerade sig också Törnblom både i kyrkan och i de kommunala angelägenheterna, bland annat som kyrkvärd och som god man för förmyndarskap (senare överförmyndare).

År 1900 säljer Törnblom Viksjö. Nya ägare tar vid och från 1921 ägs gården av aktiebolaget Viksjö AB, som fortsätter att driva jordbruket. Viksjö AB var dotterföretag till Fastighets AB Hufvudstaden och tankarna var nog redan från början att exploatera marken. Men Viksjö låg en bra bit från järnvägen och det blev aldrig något av planerna, utan dröjde fram till 1960-talets mitt innan byggnationen kom igång.

Av Viksjö gårds byggnader finns huvudbyggnaden med flyglar samt rättarbostaden kvar. De är privatägda och fungerar som behandlingshem. Även trädgårdsmästarebostaden är bevarad och används som privatbostad. Den berömda ladugården brann ned redan 1958, och det enda som minner om den är en uppfartsbro nära Hemmansvägen.

Ingrid Kennerstedt Bornhall